

سرشناسه:	سیمبی، محمد رضا، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور:	کلید پیروزی در جنگ اراده‌ها نویسنده محمدرضا سیمبی.
مشخصات نشر:	قم: پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه انتشارات زمزم هدایت، تابستان ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری:	۲۹۶ ص.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۴۸۰-۷
وضعیت فهرست‌نویسی:	فبا
موضوع:	بصیرت - جنبه‌های مذهبی - اسلام
موضوع:	Insight -- Religious aspects -- Islam
موضوع:	بصیرت -- جنبه‌های قرآنی
موضوع:	Insight -- Qur'anic teaching
شماره دوره:	پژوهشگاه علوم اسلامی امام صادق علیه انتشارات زمزم هدایت
شماره آفروده:	Imam Sadiq Research Institute of Islamic Sciences.
رده‌بندی دیگری:	Zamzam Hedayat
ردیف دیوبندی:	۱۳۹۶ س ۸۶ ک ۲۸۶۱۲۱۸ BP
شماره کتابخانه‌سی می:	۲۹۷۱۸۳
	۴۸۴۲۳۴۵

کلید پیروزی در جنگ اراده‌ها

نویسنده: محمد رضا سلیمی
ناظر نهایی: عرب‌الله معتمد

صفحه‌آرژ: علی نصیر محمدی
ناظر چاپ: علی رضواند
ناشر: زمزم هدایت

چاپ: زلال کوثر ○ نوبت چاپ: اول ○ تاریخ چاپ: پاییز ۱۳۹۶
شمارگان: ۱۰۰۰ ○ قیمت: ۱۷۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۴۶-۴۸۰-۷

آدرس ناشر: قم، خیابان نورشهر، نبش کوچه ۳، پلاک ۸۱
تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۳۰۷۳۵، همراه: ۰۲۵-۲۸۸۷۲۵۳-۰۹۱۲

کلید پیروزی در جنگ اراده‌ها

محمد رضا سلیمی

نخستین
تجدید
تعمیر

www.ketab.ir

اهداء

این اثر ناچیز را به محضر بصیرت آفرینان عرصه یکتا پرستی و بندگی، محمد و آل محمد^{علیهم السلام} بخصوص به روح پاک حضرت پیدائش هدهد^{علیه السلام} و یازان با وفایش که اوج بصیرت خویش را در روز عاشوراء^{علیهم السلام} دفاع از امامت و ولایت به نمایش گذاشتند و بالخصوص به حضرت نافع بن ابی اسود^{رضی الله عنه} نافذ البصیره علمدار کربلا حضرت ابوالفضل^{رضی الله عنه} تقدیم می‌دارم و همچنین به پرچمداران علم بصیرت در عصر حاضر، حضرت امام خمینی^{رحمه الله} و حضرت آیت الله امام خامنه‌ای^{مد ظله العالی} شهدای گرانقدری که به دعوت آنان لبیک گفتند و شربت شهادت را نوشیدند و مخصوصاً شهدای مدافع حرم و به روح الگوهای بصیرت، انبیا و قرآن کریم بویژه مومنان با بصیرت قصه اصحاب اخذ دین^{علیهم السلام} می‌نمایم همانهایی که زنده زنده در آتش کینه و قهر دشمن جبار و ستمگر سوختند؛ ولی ذره‌ای از ایمان و اعتقاد خویش دست برنداشتند.

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه
فصل اول: کلیات و مفاهیم بنیادین بصیرت	
۱۷	الف: بررسی معنای لغوی بصیرت
۱۹	ب: بررسی معنای اصطلاحی بصیرت
۱۹	اول: بصیرت در قرآن و از نگاه مفسران
۲۰	دوم: مفهوم بصیرت در روایات
۲۰	شیعیان ما چهار چشم دارند
۲۱	سوم: مفهوم بصیرت از نگاه عرفا
۲۱	چهارم: مفهوم بصیرت از نگاه فلاسفه و صاحب نظران علوم و معارف اسلام
۲۴	ج: واژه‌های مترادف یا مشابه با بصیرت
۲۵	اول: علم الهی و خدا دادی
۲۶	دوم: حکمت
۲۶	سوم: یقین
۲۹	چهارم: تئیه
۳۰	د: حقیقت بصیرت و برتری و ویژگیهای اهل آن

- ۳۰ اول: برخورداری از شرح صدر
- ۳۱ دوم: داشتن بینش نجات بخش
- ۳۲ سوم: نورانیت قلبی
- ۳۴ چهارم: وابستگی پیمایش راه هدایت به نیروی بصیرت
- ۳۵ جم: مقام والای اهن بصیرت
- ۳۶ ششم: دعوت بصیرتمند دیگران به سوی حق

فصل دوم: مراتب و ابعاد بصیرت از منظر قرآن کریم

- ۳۹ الف: مراتب بصیرت
- ۴۰ اول: بصیرت فعلی
- ۴۲ دوم: بصیرت اکتسابی
- ۴۳ الف: مراتب الی و ششم: بصیرت اکتسابی
- ۴۴ ب: مرتبه ضعیف بصیرت اکتسابی
- ۴۶ ب: ابعاد بصیرت
- ۴۶ ۱- بصیرت اعتقادی
- ۴۷ الف: فراخوان الهی به اندیشه و عمل در مقام آفرینش
- ۴۸ اول: اندیشه در خلقت انسان
- ۴۸ دوم: تفکر در آفرینش زن و مرد
- ۵۰ سوم: اندیشه عالمانه در خلقت آسمانها و زمین و اختلاف زبانها و رنگها
- ۵۱ چهارم: دعوت از صاحبان گوش شنوا، در تدبیر امور عوالم و بیداری
- ۵۲ خواب در آینده‌ی روایات
- ۵۳ نکاتی از روایات خواب و بیداری
- ۵۴ پنجم: اندیشه ورزی عاقلان در پدیده رعد و برق و باران
- ۵۵ ششم: خروج از قیورها و برپایی قیامت
- ب: مثال روشنگرانه و دعوت به فطرت برای دستیابی به بصیرت اعتقادی
- ۶۱ آیه فطرت در نگاه روایات
- ۶۳ ۲- بصیرت ولایت پذیری
- ۶۸ بدترین جنندگان
- ۶۹ پاسخ به یک سوال مقدر

- ۷۱ ----- حیات واقعی، در غرور ولایت‌پذیری
- ۷۲ ----- منظور از دعوت به "لِمَا يُحِبُّكُمْ"
- ۷۵ ----- پرهیز از فتنه‌گری در امر ولایت
- ۸۳ ----- حضرت فاطمه زهراء: اسودی تمام عیار بصیرت ولایت‌مداری
- ۸۴ ----- جناب مالک در اوج بصیرت ولایتی
- ۸۶ ----- ۱- بصیرت اخلاقی
- ۸۶ ----- ارزشهای والای اخلاقی اهل بصیرت
- ۸۸ ----- اول: وفا به عهد و پیمان
- ۸۹ ----- دوم: عزای پیوندهای الهی و ترس از پروردگار و خوف از سختی حساب
- ۹۱ ----- صادق پیوندهای الهی در نگاه احادیث
- ۹۲ ----- سوره بقره و انکیبایی به خاطر کسب رضایت خداوند متعال
- ۹۳ ----- چهارم: انامه نماز
- ۹۴ ----- پنجم: اتفاق حسن و آشکارا نه همتوعان
- ۹۵ ----- ششم: برخورد کاریمانها با بدفتناریها
- ۹۶ ----- سرانجام نیک اهل بصیرت اخلاقی
- ۹۸ ----- نقطه مقابل صاحبان بصیرت اخلاقی
- ۹۸ ----- "اولو النهی" صاحبان صفات اخلاقی برشمند
- ۱۰۰ ----- ۴- بصیرت در تدبیر و تربیت خانواده
- ۱۰۱ ----- خانواده با بصیرت قرآنی
- ۱۰۲ ----- مسولیت سنگین پر دوش مدیر با بصیرت خانواده
- ۱۰۳ ----- سوره نور و بصیرت در تربیت خانواده
- ۱۰۸ ----- ۵- بصیرت اجتماعی
- ۱۰۹ ----- دفع زشتی با زیباترین رفتار
- ۱۱۱ ----- بیروی بندگان خداوند (عز و جل) از سخنان نیکو
- ۱۱۴ ----- تجلیل پروردگار
- ۱۱۵ ----- ۶- بصیرت سیاسی
- ۱۱۷ ----- فقدان بصیرت سیاسی ضربه محکم بر بیکری جامعه و حکومت دینی
- ۱۲۸ ----- حرکت‌های ضد انقلابی در برابر انقلاب اعیان: ۱۲۸
- ۱۲۹ ----- شکواییه غم‌انگیز تاریخ

فصل سوم: عوامل بصیرت از منظر قرآن کریم

۱۳۳	عوامل بصیرت بخش
۱۳۳	اول: ایمان
۱۳۸	دوم: ذکر و یاد خداوند (عزوجل)
۱۴۱	سوم: تقوی
۱۴۵	چهارم: دعا و تمایش
۱۴۹	پنجم: تفکر و امیدیه ورزی
۱۵۲	ششم: تمسک به قرآن
۱۵۶	خشودن قلب حاصل تمسک به قرآن
۱۵۸	هفتم: اجز در قرآن
۱۶۱	تدریس قرآن
۱۶۲	ندیر کلید بصیرت
۱۶۳	هشتم: گوش سپردن آیات قرآن
۱۶۵	نهم: انابه و تضرع
۱۶۹	کیفیت عمل به ابهی تصریح از نگاه روایت
۱۶۹	دهم: تهجد
۱۷۲	ترک بستر نرم و راحت در عشق او
۱۷۲	یازدهم: اخلاص
۱۷۴	مخلصین با بصیرت
۱۷۶	فرمایشی اثر گذار از امام زین‌الدین درباره‌ی مخلصین و اخلاص
۱۷۸	دوازدهم: انفاق و کمک به مستمندان
۱۷۸	اعطاء حکمت به انفاقگر
۱۸۰	چیستی حکمت
۱۸۱	سیزدهم: عبرت آموزی
۱۸۱	چهاردهم: معجزه و امدادهای غیبی
۱۸۴	معجزات نه گانه
۱۸۵	امداد غیبی در جنگ بدر
۱۸۶	امداد الهی در اخراج ذلت باز یهود "بنی‌النظیر" از مدینه

فصل چهارم: موانع بصیرت از منظر قرآن کریم

۱۸۹	اول: کفر و نفاق
۱۹۰	معنای ختم "قلوب"
۱۹۱	کر و لال و کور نسبت به ندای حق
۱۹۲	دوم: گناه و ظلم به نفس
۱۹۴	صم به خودیستن مانع عبرت گیری
۱۹۵	سوم: نفاق و دورویی
۱۹۵	مثل زیبا از احوال منافقان
۱۹۷	منافقان در لباس بهترین حبندگان
۱۹۸	لقاب منافقان بی بصیرت
۱۹۹	چهارم: اعراض و سوء برداشتن از آیات و ذکر الهی
۱۹۹	ظالم ترین شیطان ها
۲۰۰	وای بر سنگدلان از ذکر الهی
۲۰۱	معیشت تنگ، در انتظار اعراض کنند، از یاد خداوند متعال
۲۰۲	آیه «عِيشَةُ ضُلُكًا» درآینه آیات
۲۰۳	پنجم: تکبر و قدرت طلبی
۲۰۳	مجاهدۀ بدون دلیل
۲۰۶	ششم: دنیاگرایی و تروت اندوزی
۲۰۷	فقدان بیش در انتظار دوستان دنیا
۲۰۸	نمونه‌ی قرآنی سرانجام دنیاپرستی
۲۱۱	هفتم: غفلت و رزی
۲۱۱	غافلان گمراهتر از چهارپایان
۲۱۴	هشتم: پندار مصونیت از آزمایش و فتنه
۲۱۵	خیال باطل
۲۱۷	نهم: هواپرستی
۲۱۸	هواپرستان فاقد بصیرت
۲۲۰	دهم: آرزوهای طولانی
۲۲۱	عاقبت آرزوهای دراز
۲۲۲	یازدهم: احتاعت از طاغوت

- ۲۲۴ ----- بشارت ویژه و کم نظیر
- ۲۲۵ ----- دوازدهم: تعصیت و پیروی از شیطان
- ۲۲۵ ----- شیطان استاد فریب و زینت
- ۲۲۷ ----- سیزدهم: جهاد گریزی
- ۲۲۷ ----- در آستانه مرگ
- ۲۳۰ ----- چهاردهم: تکذیب آیات الهی

فصل پنجم: آثار بصیرت از منظر قرآن کریم

- ۲۳۵ ----- اول: انذار پذیری
- ۲۳۵ ----- حیات حقانی در سایه انذار پذیری
- ۲۳۷ ----- همانند مردگان
- ۲۳۹ ----- دوم: توحید گرایی و دوری از شرک گریزی
- ۲۳۹ ----- پیروکار آسمانها و زمین کس است؟
- ۲۴۱ ----- نابینایان در برابر دعوت توحیدی
- ۲۴۱ ----- سوم: صبر و استقامت در راه اهدای الهی و ایمانی
- ۲۴۲ ----- گوش سپاری به ندای منادی حق
- ۲۴۴ ----- تجلیل از مقام صبر کنندگان
- ۲۴۶ ----- چهارم: غلبه و پیروزی بردشمنان
- ۲۴۷ ----- تشویق صابران برای مبارزه و استقامت
- ۲۴۸ ----- پنجم: عبرت پذیری
- ۲۴۹ ----- عبرت آموزی اولی الابصار
- ۲۵۲ ----- ششم: حصول سعادت و خوشبختی برای اهل بصیرت
- ۲۵۳ ----- هفتم: دفع فتنه
- ۲۵۴ ----- شیطان در کمین فتنه انگیزی

فصل ششم: الگوهای بصیرت از منظر قرآن کریم

- ۲۶۰ ----- اول: الگوهای بصیرت در میان معصومین
- ۲۶۰ ----- الف: پیامبرانی که در قرآن به بصیرت آنها تصریح شده است:
- ۲۶۰ ----- ۱: حضرت محمد صلی الله علیه و آله
- ۲۶۲ ----- ۲: حضرت "ابراهیم" "اسحاق" "یعقوب" "اسماعیل" "ذوالکفل" "عزرا"

۲۶۵	ب: معصومین غیر پیامبر "حضرت مریم" *
۲۶۷	دوم: الگوهای بصیرت غیر معصومین
۲۶۸	اول: حبیب نجاره *
۲۷۴	دوم: مومن آل فرعون
۲۸۰	سوم: آسیه * همسر فرعون
۲۸۲	چهارم: مومنان با بصیرت قصه‌ی اصحاب اخذود

نتیجه‌گیری

۲۹۳	فهرست منابع
-----	-------------

« وَ مَا يَشْتَوِي الْأَعْيَى وَ التَّبْصِيرَ - وَ لَا الظُّلُمَاتُ وَ لَا النُّورُ... »^۱

«و نابینا و بینا هرگز برابر نیستند، و نه ظلمتها و روشنایی.»

حمد و سپاس خدای بصیرت‌آمیز را که با سوزن در میان و آشکار و پنهان انسانها آگاه و داناست و راههای بصیرت‌افزایی و اندیش‌پروری را با نایه سار و حی (بصائر = دلایل روشن) ^۲ به روی آنان گشود. صلوات و سلام او بر خاندان عصمت و طهارت، که سبک و زندگی الهی‌شان سرشار از بصیرت و حکمت و دانایی بود و انسانها را بر اساس بصیرت به سوی آیین یکتاپرستی و سعادت بخش دعوت کرده و در این راه همه هستی‌خواران را تا ایم آستان پروردگار نمودند.

بصیرت همان شعور درونی مرموز و ادراک باطنی و به تعبیرن سوره قدسیه‌ای در وجود انسان است که قدرت تشخیص نیک و بد و حق و باطل را به او می‌دهد. ^۳ برای این شخص را به پیروی از حق و دوری از باطل فرا خوانده، و او را به آینده‌نگری رهنمون می‌کند، و در ابعاد اعتقادی، اخلاقی، و سیاسی... او نمود پیدا می‌کند. این ادراک و شعور در ابتدای زندگی به

۱. سوره فاطر آیات ۲۰ - ۱۹

۲. «فَدَّ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَ مَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِخَفِيظٍ» (انعام آیه ۱۰۴) «دلایل

روشن از طرف پروردگارتان برای شما آمد کسی که (به وسیله آن، حق را) ببیند، به سود خود اوست و کسی که از دیدن آن چشم پیرود، به زبان خودش می‌یابد و من نگاهبان شما نیستم (و شما را بر قبول ایمان مجبور

نمی‌کنم)»

صورت فطری و اجمالی در نهاد همه انسانها وجود دارد که تدریجاً به سبب فراهم آمدن زمینه‌ها، و عواملی، قابل شکوفایی است. بصیرت در سعادت و خوشبختی افراد و جامعه از عوامل مهم و اساسی به شمار رفته که بدون وجود این خصیصه درونی، هر لحظه احتمال انحراف و گمراهی از مسیر حق وجود دارد. در روایات، تعابیر فوق‌العاده‌ای درباره بصیرت و بینش درونی وارد شده است به عنوان نمونه، حضرت رسول الله ﷺ فرموده‌اند: «لیس الأعمى من یعمى بصوره، إنما الأعمى من تعمی بصیرته.»^۱ «کور آن نیست که چشمش نابینا باشد بلکه کور [واقعی] آن کسی است که دیده بصیرتش کور باشد.» همچنین تأکیدات ویژه‌ی مقام معظم رهبری علی‌رغم بصیرت افزایی - عمار گونه و استقامت مالک‌اشتر گونه‌ی - نخبگان و آحاد جامعه اسلامی و انقلابی - برای صیانت از دستاوردها و آرمانهای انقلاب اسلامی و ایستادگی در برابر توطئه‌ها و فتنه‌ها... بطوریکه کلمه بصیرت و فتنه بار در آثار معظم له بیان گشتن نشان شده، اهمیت فوق‌العاده‌ی موضوع بصیرت افزایی آحاد جامعه در برابر خنثی‌سازی انحرافات و فتنه‌هاست. و نیز وضع پیچیده جهان معاصر - که مملو از توطئه‌ها، فتنه‌ها، و انحرافات شهانت رنگارنگ... - لیه حق و حقیقت می‌باشد که بخصوص فرهنگ اسلامی و افکار دینی جوانان، نشانگان است. موارد فوق ضرورت تحقیق و تبیین این موضوع را ایجاب می‌کند، که با محوریت آیات بصیرت بخش قرآن کریم و الهام گرفتن از آموزه‌های دینی خاندان وحی انجام گرفته و به سؤالات جواب داده خواهد شد: - نگاه قرآن کریم به مقوله "بصیرت" در ابعاد مختلف چگونه می‌باشد؟ - از منظر قرآن کریم "بصیرت" دارای چه مراتب و ابعادی می‌باشد؟ ۲- چه عواملی زمینه‌ساز بصیرت افزایی هستند؟ ۳- موانع رشد و شکوفایی بصیرت کدام‌ها هستند؟ ۴- بصیرت افزایی چه آثار و برز زندگی انسان دارد؟ ۵- و بالاخره از منظر قرآن کریم چه کسانی الگوهای بصیرت معرفی شده‌اند؟

از منظر قرآن کریم سعادت و خوشبختی انسان در گرو بصیرت اوست و بیان واقعی کسی است که دارای "بصیرت درونی" باشد؛ در غیر این صورت کوری بیش نیست. همچنین

۱. میزان الحکمه ج ۱ ص ۵۵۸

۲. این اعداد با جستجوی تمام آثار معظم له در سایت حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی خامنه‌ای (قده) به دست آمده است. البته در بیانات معظم له این کلمات نزدیک به هفتصد بار (بصیرت ۶۹۸ و فتنه ۶۷۷) بیان گردیده‌اند.

اعتبار و ارزش هر انسانی به میزان بصیرت و آگاهی و حکمت اوست پس شناخت ابعاد و مراتب، عوامل و موانع و آثار و الگوهای بصیرت نقش بسزایی در نیل به جایگاه سعادت و خوشبختی در جهات گوناگون را دارد و همچنین در درجه بالاتر، راهیابی انسان به مقام قرب الهی را تسهیل می‌کند.

شده تنظیم مطالب هر فصل و قسمتهای مختلف بدین قرار است: ۱- مقدمه مختصر و مفید در باب اول هر بحث ۲- استناد به آیه یا آیات متناسب همان بحث ۳- تبیین و توضیح آیات ۴- آیات در نگاه روایات (در صورت وجود روایت ذیل آیات) ۵- جمع بندی پایان هر بحث. در این اثر بر خود پریش می‌دانم از همه کسانی که بنده را در به ثمر رسیدن و زمینه انتشار این اثر را باری کبیر تقدیر و تشکر نمایم بویژه از اساتید محترم حوزه و دانشگاه حضرت حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر علی اصغر تجری و حضرت حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر بهروزی نت که با اهتمام مشاوره‌های لازم را مبذول نمودند و همچنین از مدیریت محترم پژوهشگاه امام صادق علیه السلام حضرت حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر معتمد و همکاران محترم‌اش که با دغدغه‌ی زین چاب این پژوهش مهیا نمودند، و جا دارد از زحمات همسر محترمه و فرزندانم که با سبر و حوصه بندگی همراهی نمودند و از دوست و رفیق دیرین حاج آقای هاییل جوانی که در امر سبانه‌ی نایب کمک‌های شایانی داشتند قدر دانی نمایم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِحَقِّ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ
 اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَارْحَمْهُمْ أجمعين
 بِحَقِّ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ
 اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَارْحَمْهُمْ أجمعين

قد استجاب الله لقلوبنا - محمدرضا سلیمی